

ЗОТОВ Владислав Віталійович

здобувач вищої освіти 3 курсу юридичного факультету Національного університету біоресурсів та природокористування України

ПАНЬКОВА Лілія Олександрівна

науковий керівник, кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри цивільного та господарського права Національного університету біоресурсів і природокористування України

(м. Київ, Україна)

РЕЖИМ ВЕДЕННЯ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ЗСУ

У межах функціонування Збройних Сил України (ЗСУ), питання здійснення господарської діяльності є одним із найменш висвітлених у широкому правовому та економічному дискурсі, хоча має істотне значення для забезпечення належного матеріального, технічного й фінансового функціонування армії. Господарська діяльність у ЗСУ не є класичною в розумінні суб'єктів підприємництва, однак її правова природа передбачає наявність окремих елементів, притаманних господарсько-правовим відносинам. Особливості такого режиму обумовлюються спеціальним статусом суб'єкта, яким є військове формування, підпорядковане виключно державі та покликане забезпечити її обороноздатність, а не отримання прибутку [1]. Утім, функціонування оборонного сектора вимагає наявності системи постачання, ремонту, закупівлі, зберігання та транспортування матеріальних засобів, що неможливо без залучення механізмів господарювання.

Режим господарювання в ЗСУ не відокремлений від загального національного господарського простору, але має низку внутрішніх регламентів, підзаконних актів і відомчих положень, які регулюють процеси фінансового та матеріального забезпечення. До таких джерел належать Закони України «Про Збройні Сили України», «Про оборону України» [3], Господарський кодекс України, Бюджетний кодекс, а також численні

нормативно-правові акти Міністерства оборони. У межах своєї господарської діяльності ЗСУ можуть виступати розпорядниками бюджетних коштів, укладати договори постачання товарів і послуг, зокрема у сфері оборонних закупівель, а також забезпечувати внутрішній обіг майна. Характерно, що участь військових частин або структур МО України у правовідносинах господарського характеру завжди зумовлена цільовим призначенням – обслуговування потреб безпеки й оборони держави.

Фінансування господарської діяльності здійснюється переважно за рахунок коштів державного бюджету, а також шляхом залучення спеціальних фондів, міжнародної технічної допомоги, гуманітарних постачань. Одним із важливих напрямів є воєнно-технічне співробітництво, яке передбачає участь у міждержавних програмах, а також укладення контрактів із приватними оборонними підприємствами. Водночас, важливо наголосити, що комерційна складова в господарських процесах ЗСУ має бути суворо обмеженою та прозорою, оскільки надмірна комерціалізація може суперечити публічному призначенню збройного формування[2]. Тому встановлення чітких процедур закупівель, обліку майна, перевірки витрат та аудиту є критично важливим у процесі управління господарськими ресурсами військової сфери.

На практиці, господарська діяльність ЗСУ охоплює широке коло функцій: від будівництва об'єктів інфраструктури (казарми, полігони, технічні склади) до організації харчування особового складу, ремонту техніки, забезпечення пальним, амуніцією, зв'язком. Більшість цих процесів реалізується через тендерні механізми, відповідно до вимог законодавства у сфері публічних закупівель. При цьому держава зобов'язана гарантувати недопущення зловживань під час розподілу оборонного бюджету, що вимагає впровадження цифрових систем обліку, електронних платформ закупівель, а також публічного контролю з боку відповідних державних органів. В умовах воєнного стану, який запроваджено в Україні після збройної агресії Російської Федерації, правовий режим ведення господарської діяльності в ЗСУ набув

додаткових особливостей – держава дозволяє спрощені процедури укладання договорів, прискорення логістичних рішень, а також гнучке регулювання у сфері витрат на оборону.

Особливу увагу в структурі господарювання варто приділити підприємствам, які належать до сфери управління Міністерства оборони. Це можуть бути ремонтні заводи, навчальні заклади, виробничо-комунальні структури, які формально виступають як окремі суб'єкти господарювання, проте всі їхні доходи та операції підконтрольні державі й координуються відповідно до потреб армії. Ці підприємства мають право укласти контракти, наймати працівників, вести бухгалтерський облік, однак не можуть самостійно визначати напрямки діяльності поза межами оборонного сектору.

Господарська діяльність у системі Збройних Сил України є унікальним поєднанням бюджетного адміністрування, спеціалізованих господарських процесів і публічного контролю [4]. Її основне завдання полягає не в отриманні прибутку, а в забезпеченні безперервного функціонування та бойової готовності військових формувань. Водночас у період широкомасштабної війни особливої ваги набуває питання ефективності використання матеріальних і фінансових ресурсів, що вимагає посиленого моніторингу, прозорості процедур і дотримання високих стандартів управління. З огляду на динамічність військово-політичної ситуації, механізми господарської діяльності в ЗСУ повинні бути адаптивними, гнучкими та водночас підзвітними, щоб ефективно відповідати на виклики часу та забезпечити армію всім необхідним для виконання її стратегічних завдань.

Список використаної літератури

1. Про Збройні Сили України : Закон України від 6 груд. 1991 р. № 1934-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 9. – Ст. 106.

2. Господарський кодекс України : Закон України від 16 січ. 2003 р. № 436-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 18, № 19–21. – Ст. 144.

3. Про оборону України : Закон України від 6 груд. 1991 р. № 1932-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 9. – Ст. 106.

4. Про публічні закупівлі : Закон України від 25 груд. 2015 р. № 922-VIII // Відомості Верховної Ради України. – 2016. – № 9. – Ст. 89.

Міністерство освіти і науки України
Національний університет біоресурсів і природокористування України
Юридичний факультет
Кафедра цивільного та господарського права

**АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ПРИВАТНОПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ
В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ**

тези доповідей учасників III Міжнародної науково-практичної конференції
присвяченої 127 річниці заснування Національного університету біоресурсів
і природокористування України
(м. Київ, 15 травня 2025 р.)

Київ 2025

За зміст та якість матеріалів відповідальними є автори публікацій.

Актуальні питання приватноправового регулювання в умовах євроінтеграції: тези доповідей учасників III Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої 127-річниці заснування Національного університету біоресурсів і природокористування України (м. Київ, 15 травня 2025 року.) / За заг. ред. проф. О.Ю. Піддубного. Київ, 2025. 234 с.

У збірнику розміщено тексти наукових доповідей, присвячених дослідженню актуальних питань у сфері приватного права в Україні та перспектив його розвитку і вдосконалення в контексті євроінтеграції.

Розраховано на науковців, викладачів, аспірантів та здобувачів наукового ступеню, а також суддів, адвокатів та практикуючих юристів, спеціалістів у сфері приватного права.